

שם היחידה: מנהגים ותרבויות מעליות שונות
מבוא ליחידת ההוראה: ומכל הגלויות...

פירוט התכנון	פירוט המרכיבים	
רב תחומי- מולדת/ג"ג/ תרבות ישראל מנהגים ותרבויות מעליות שונות. "ומכל הגלויות..."	תחום הדעת נושא היחידה	
העליות לארץ והקמת המדינה בסיפור, בזמר וביצירה האמנותית	נושא בתכנית הלימודים	
תרבות ומנהגים יהודיים מהעליות השונות	נושא היחידה	
מיכל רוזנשטיין, ביה"ס גבעת טל, קריית אתא	מפתח/ת היחידה	
ג-7	שכבת גיל	
3 שיעורים	משך השיעור/ היחידה	
הלומדים במרחב האישי-חברתי: זהות אישית וזהות חברתית; השתייכות לתא המשפחתי ולקבוצות חברתיות קרובות ורלוונטיות ללומדים. הסיפורים של תולדות משפחות הלומדים בעבר ובהקשר למורשתם, מחזקים את הקשרים שלהם עם בני משפחתם ובכך תורמים לגיבוש הזהות האישית והזהות החברתית.	רציונל המורה	
-		
1. על העלייה לארץ ועל ההתיישבות בה מסיפורי בני המשפחה - איסוף מידע; 2. עיבוד המידע שנאסף מסיפורי בני המשפחות; 3. השוואה בין העליות בהקשר לתרומתן לארץ ולמדינה על פי הסיפורים והתיאורים;.	רצף:	
התלמידים:	מטרות תוכן	
1.2 יכירו בעובדה, כי מדינת ישראל היא מדינת האחת של העם היהודי, ובה הם מממשים את זכותם לקיים מדינה עצמאית (ריבונית) לאור ערכי היהדות והציונות ולקחי השואה באירופה. זכות זו זכתה להכרה בינלאומית על ידי נציגי רוב מדינות העולם באו"ם		
1.3 יבינו את תופעת קיבוץ הגלויות ויעריכו את משמעותה.		
2.1 יהיו מודעים לעובדה שהחברה בישראל מורכבת מקבוצות (על בסיס דתי, לאומי, עדתי, אידאולוגי ומעמדי), ולכל אחת מהן יש מורשת תרבותית ייחודית (מנהגים, מסורות ואמונות), וכמו כן יהיו מודעים לעובדה שהפרטים המשותפים לקבוצה מסוימת מזדהים עם ערכיה.		
2.2 יכירו את אורח החיים ואת המאפיינים התרבותיים של קבוצות אחרות משלהם החיות בחברה הישראלית.		
2.3 יזהו קווי דמיון בין הקבוצות החברתיות השונות, ויבינו שהם יכולים להוות בסיס למכנה משותף של החברה בישראל, תוך שמירה על הייחודיות.		

<p>2.6 יהיו מודעים לשונות בין אדם לזולתו ולשונות בין הקבוצות החברתיות השונות, ויבינו כי השונות היא ערך שיש לו היבט חיובי, התורם לרב-גוניתה של החברה.</p> <p>3.1 - יטפחו תחושת שייכות וקשר למדינת ישראל ולארץ ישראל - לתרבותם, לאמונתם - ולעברה תוך יצירת קשר בלתי אמצעי שיעורר חוויה לימודית ורגשית.</p> <p>6.1 יכירו סיפורים מתולדות ההתיישבות היהודית בארץ ישראל.</p> <p>6.3 יכירו אירועים שהתרחשו בעבר בסביבתם הקרובה ושהייתה להם השפעה על סביבה זו ועל מרחבים נוספים בארץ מבחינות אחדות (חברתיות, פיזיות). יבחנו את ההשלכות של האירועים האלה על החיים כיום.</p> <p>6.6 יהיו מודעים לייחודיות שביצירת מסגרות חיים שונות בישראל ויעריכו את תרומתן לפיתוח המדינה.</p>		
<p>עליות, תרבות, אמונה, התיישבות, חלוצים, שייכות, יהדות</p>	<p>מושגים (עולם השיח, האופנות במרכז, טקסט מרכזי, הישגים נדרשים)</p>	
<p>10.1 יפתחו כישורים של לומדים בעלי הכוונה עצמית, בעלי יזמה וסקרנות, המסוגלים להבנות ידע באמצעות חקר תופעות, דיון בסוגיות, התמודדות עם בעיות בסביבה האנושית ובסביבה הפיזית ונסיון לפתור אותן. תוך התייחסות רפלקטיבית לתהליכי הלמידה ולתוצריה.</p> <p>10.2 ירכשו מיומנויות הקשורות למבני הדעת של התחומים* המרכיבים את תכנית הלימודים מולדת חברה ואזרחות, ונדרשים ללומדים במסגרת התכנית, ובמסגרת מקצועות בית-ספריים אחרים. ילמדו להשתמש בכלים שונים לאיתור מידע, על בסיס המיומנויות המעוגנות בתחומי הדעת שנזכרו לעיל.</p> <p>10.3 יתייחסו לסביבות למידה שונות כמשאב להפקת מידע. סביבות תוך בית ספריות, כגון: מרחבי למידה, כלים ממוחשבים.</p> <p>10.4 ישתמשו במגוון של מקורות מידע: טקסטים - סיפוריים ואינפורמטיביים - תצלומים; עדויות בעל פה ובכתב; כלים וחפצים;</p> <p>10.5 ירכשו כישורי למידה וחיבה, הנדרשים להבניית ידע חדש.</p>	<p>מיומנויות המאה ה-21 אוריינות מידע ומדיה (איתור מידע והערכתו, הבניית ידע) מיומנויות תקשורת, חשיבה מסדר גבוה, יצירתיות וחדשנות, מיומנויות בינאישיות ועבודה שיתופית, למידה והתנהלות עצמאית, מעורבות בקהילה</p>	

<p>א. עיבוד מידע שנאסף / זיהוי / מיון / ארגון מיזוג, השוואה, ניתוח נתונים והצלבת נתונים, בחינת אמינות, מציאת קשרים, סיכום והכללה, הסקת מסקנות, הצגת ממצאים, תיכנון וניבוי.</p> <p>ב. פתרון בעיות, זיהוי בעיה, ניסוחה והצגתה, העלאת חלופות לפתרון, בחינת חלופות (יתרונות וחסרונות), תכנון המשך, בחירת חלופה מתאימה על פי קריטריונים מנומקים, ביצוע את מה שנבחר (הכולל תכנון לו"ז ובקרת הביצוע).</p> <p>ג. נקיטת עמדה מנומקת: קביעת סדרי עדיפות, זיהוי רצונות ומגבלות, בחינת חלופות, החלטת החלטות, שפיטה והערכה</p> <p>ד. חשיבה רב-כיוונית, פיתוח יכולת לראות בעיה או תופעה על כל היבטיה; פיתוח יכולת לראות בעיה גם מזווית הראייה של הזולת; פיתוח יכולת לראות קשרים אפשריים בין תופעות וכן ביחסי גומלין בתוך קבוצה ובין קבוצות; תפיסת השלם כמורכב מחלקים וראיית כל חלק כשלם בפני עצמו.</p>		
<p>שימוש בכלים פתוחים: לוח שיתופי-פדלט מצגת שיתופית בגוגל דרייב, פוסטר ב SMORE שימוש בכלי תקשורת: דוא"ל שימוש באתר של סיפורי מורשת באינטרנט, אתר בית ספר</p>	<p>מיומנויות תקשוב: פירוט הכלים והמיומנויות בהם יעשה שימוש. שימוש בכלים פתוחים, שימוש בכלי תקשורת: דוא"ל/ פורום/ בלוגים... שימוש בכלי web-2, אחר:</p>	
<p>רקע כללי על התקופה. מושגים- חלוצים, גולה, מלחמת העולם.</p>	<p>ידע קודם נדרש</p>	
<p>אתר סיפורי מורשת - בית התפוצות שיר השיירה</p>	<p>חומרי למידה כתובים ומתוקשבים</p>	
<p>מעירק לישראל – מנהגים ותרבות מאז ועד היום מה הקשר בין יונים, שחייה ודגל ישראל...? המזזה שעברה בירושה ההגדה של משפחת קצלינק גילגולה של חמכיה הפמוטים העתיקים הטלית שעברה שלושה דורות ספר התפילות המיוחד של סבתא</p>	<p>סיפורים ממאגר סיפורי מורשת</p>	
<p>סיפורים הכתובים בעברית קלה, נוחים לקריאה וקלים להבנה. השאלות פתוחות וניתן לענות עליהן ברמות שונות</p>	<p>היענות לשונות-הרחבה, גיוון והעשרה</p>	

עבודת צוות מול מחשב, אינטראקטיביות, יצירת "פוסטר" קישורים להרחבה ולגיוון, הוראת עמיתים		
SMORE לוח שיתופי-פדלט, מצגת שיתופית בגוגל דרייב, פוסטר ב	תוצרי למידה	
טבלת הערכה בסוף המצגת	מחווון הערכה	☐

מהלך השיעור - הראשון

זמן	תיאור הפעילות	מהלך ההוראה	
10 דק	פדלט- סיעור מוחות מנהג שאני אוהב/ת, הנהוג במשפחתינו	פתיחה: גירוי, מודעות, גיוס מוטיבציה, קישור לידע קודם.	
35 דק	משימה במצגת שיתופית הוראת עמיתים	גוף השיעור: הקנייה/המשגה/תרגול	
45 דק	משוב מורה במצגת השיתופית	סיום: הצגת תוצרים סיכום, רפלקציה	
	קריאת סיפור אחד ממאגר בית התפוצות ועבודה בכלים המתוארים מעלה מעירק לישראל – מנהגים ותרבות מאז ועד היום מה הקשר בין יונים, שחייה ודגל ישראל...? המזוזה שעברה בירושל ההגדה של משפחת קצלניק גילגולה של חנוכה הפמוטים העתיקים הטלית שעברה שלושה דורות ספר התפילות המיוחד של סבתא	יישום	
	עבודה קבוצתית	עבודה פרטנית/ קבוצתית	
	סיפורים מאתר בית התפוצות, שיר השיירה, תוצר יצרתי (פוסטר)	העשרה	
	כל תלמיד מסכם במשפט מנהג אחד שעליו למד בשיעור זה.	סיכום ורפלקציה	

	<p>מחשב לכל זוג ילדים מקרן</p>	<p>מעבדת מחשבים</p>	
	<p>ראיון עם ההורים או הסבים וכתובת מנהג משפחתי אחד.</p>	<p>שיעורי בית</p>	

מהלך השיעורים - השני והשלישי

זמן 	תיאור הפעילות	מהלך ההוראה	
10 דק	סרטון על הפעילות של הקשר הרב דורי לדוגמא: https://www.bh.org.il/he/%D7%97%D7%99%D7%A0%D7%95%D7%9A/%D7%94%D7%A7%D7%A9%D7%A8-%D7%94%D7%A8%D7%91-%D7%93%D7%95%D7%A8%D7%99/	פתיחה: גירוי, מודעות, גיוס מוטיבציה, קישור לידע קודם.	
35 דק	שיעור 2-3 - מליאה - הצגת התוצרים הקבוצתיים. שימוש במקרן	גוף השיעור: הקנייה/המשגה/תרגול	
45 דק	סיכום ורפלקציה	סיום: הצגת תוצרים סיכום, רפלקציה	
	בשיעור זה רק הקבוצות המדגימות מציגות את עבודתם, הוראת עמיתים	יישום	
	הצגה קבוצתית	עבודה פרטנית/קבוצתית	
	הרצאה בפני קהל	העשרה	
	כל תלמיד מסכם במשפט מה למד בשיעור זה. ממה נהנה.	סיכום ורפלקציה	
	מקרן	מעבדת מחשבים	
		שיעורי בית	

הערכת פעילויות מתוקשבות עפ"י עקרונות סוציו-קונסטרוקטיבים ומיומנויות המאה -21

דר' תמר ענבל-שמיר, פרופ' יעל קלי, הטכניון חיפה (2009)

המימד	אפיון גבוה (3)	אפיון בינוני (2)	אפיון נמוך (1)
ניצול הערך הטכנולוגי	הטכנולוגיה הכרחית בביצוע הפעילות. יש הפנייה למגוון אתרים עשירים, עדכניים, או כאלה המשלבים טקסט עם מרכיבים ויזואליים המסייעים להבנת התכנים לדוגמא: הלומד משתמש בהדמיות באופן אקטיבי, מבצע אינטראקציה עם התכנים באמצעות כלי 2web, או שותף פעיל בדיאלוג מתוקשב.	המרכיב הטכנולוגי עשוי ליצור עניין וחידוש, אך ללא שינוי במהות הלמידה ולכן ניתן להמרה בפעילות לימודית שאינה מתוקשבת. העניין יכול להיות מושג על ידי: הפנייה לקישורים בודדים, או שימוש בפורום/Talkback כמקום להבעת עמדה אך ללא דיון.	השימוש בתקשוב הוא טכני ואינו משפיע על מהות הלמידה. תלמידים מורידים דפי עבודה מסורתיים ממוחשבים, לעיתים, ממלאים ומחזירים למורה ישירות או לפורום. הדגש על המימד הארגוני וניהולי. אין קישורים למקורות ברשת.
רמת חשיבה נדרשת	הפעילות דורשת הפעלת תהליכי חשיבה מורכבים: שאלת שאלות, נקיטת עמדה, הסקת מסקנות, יצירתיות, יזמות, והבניית ידע בדרך של ניתוח, יישום, אנליזה, סינתזה, רפלקציה והערכה. (בלום – רמה 3-6).	הפעילות מעודדת הבנה תוך שימוש במספר מוגבל של מיומנויות חשיבה: מתן דוגמאות, תיאור, סיכום או הסבר כללי למידע שנאסף ברשת. (בלום – רמה 2).	שינוי ידע. התמקדות בשאלות ותשובות סטנדרטיות. מכוונת לביצוע משימות איסוף מידע פשוטות. (בלום- רמה 1).
מידת השיתופיות	יש שימוש במרכיבים טכנולוגיים התומכים בעבודה שיתופית כחלק בלתי נפרד ומהותי בתהליך הלמידה. הלומדים משמשים מקור מידע לעמיתיהם לדוגמא: לומדים דנים בנושאים משותפים; בונים תוצר משותף; מתייעצים; מעריכים זה את זה או מתייחסים לתוצרי עמיתים.	יש הנחיות מפורשות לכך שתלמידים יעבדו בכיתה בזוגות או בקבוצות, אך ללא תמיכה טכנולוגית באינטראקציה בין עמיתים. (לדוגמא: תלמידים עובדים ביחד בכיתה ומגישים עבודה למורה בפורום). אין אינטראקציה בין קבוצות או שהלומדים אינם משמשים כמקור ידע לעמיתיהם, אין התייחסות לתוצרי עמיתים.	אין התייחסות ללמידה שיתופית. מתוך ההנחיות עולה כי הלמידה היא אישית. לעיתים הלומדים מנועים מעבודה שיתופית מתוך העיקרון שלמידה יש לבצע רק באופן עצמאי. לעיתים התשובות מועלות לפורום/לדוא"ל, לשם עיון המורה בלבד.
קרוב התכנים לעולמו של הלומד	קיים קישור לעולמו התרבותי של הלומד ולידע הקודם שלו. אפשר לעשות זאת על ידי: א) בחירת הקשר שעשוי לעניין את הלומדים, ב) עיסוק בפתרון בעיית אמת. ג) דיונים אקטואליים ורלוונטיים ללומדים. יש תהליך הבניית ידע הכולל וקישור ידע חדש לידע ישן.	יש ניסיון לקשר את התכנים לעולמו של הלומד, אולם הקישור אינו משמעותי. למשל הבעת דיעה אישית, או יצירת סיפור מסגרת מלאכותי שאיננו קשור ישירות למהות ולאופי הפעילות. אין התייחסות לצורך לקשר בין ידע ישן לידע החדש שנלמד.	אין ניסיון לקשר ולקרר את התכנים לעולמו של הלומד. מושם דגש על חומר שהלומד צריך לדעת או לזכור.
הכוונה לתוצרים עשירים	קיימות הנחיות מפורטות ומובנות למשימה, העוזרות ללומד בבניית התוצר, ומאפשרות למורה לשמש כמנחה. התוצר מגוון, יצירתי או מקורי. מאפשר ניצול קישורים אישיים וביטוי עצמי.	ההנחיות מאפשרות תוצר בעל פתיחות מסוימת וביטוי אישי, אולם הן כלליות, ואינן תומכות או מבנות את תהליך הלמידה. למשל: כתוב סיפור בעקבות...; בנה ת.ז. של... מה הייתי עושה אילו... דעתי על...;	ההנחיות מכוונות לתוצר אחיד, סגור ומוגדר על ידי המורה (המורה במרכז הלמידה). לא נדרשת יצירתיות בביצוע התוצר. למשל: שאלות ותשובות סטנדרטיות, מיון נתונים בטבלה.
הערכה שזורה	הערכה ניתנת ע"י המורה או התלמידים העמיתים על פי קריטריונים ברורים נתונים מראש. ההערכה מלווה את תהליך הלמידה ומשביחה אותו.	קיימת התייחסות להערכת התוצרים, אך ללא הצגת קריטריונים ברורים. לעיתים, התוצרים מוצגים באתר או בכיתה, ללא ביצוע הערכה מעצבת.	אין התייחסות לאופן שבו הלומד מוערך. או שההערכה היא מסכמת (נשלחת למורה לבדיקה ומתן ציון) ואינה מהווה חלק מעצב בתהליך הלמידה.

ביבליוגרפיה

- זוהר, ע. (2002) ידע פדגוגי של מורים בהוראת אסטרטגיות חשיבה גבוהות. מגמות, מב (1),
- טישמן, ש., פרקינס, ד., וג'יי, א. הכיתה החושבת: למידה והוראה בתרבות של חשיבה. ירושלים: מכון ברנקו-זייס לטיפול החשיבה.
- מיוזוסר, ד., נחמיאס, ר. (2001): שילוב אינטרנט בחינוך, עיונים בטכנולוגיה ובמדעים, גיליון 34.
- מיוזוסר, ד., נחמיאס, ר., ולהב א. (עורכים), מחקרים בשילוב תקשורת ומחשבים בחינוך, הוצאת רמות - אוניברסיטת תל אביב, 2004.
- עשת, י' והמר, ר'. (2006). עקרונות בעיצוב ובניתוח של סביבות למידה ממוחשבות. רעננה: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.
- חוטשילד, י. (2006). עולים למעלה אל הקומה הווירטואלית, עיונים בחינוך, בחברה, בטכנולוגיה ובמדע, גיליון מס' 1, הוצאת אורט ישראל.
- בלאו, א' והמאירי, מ' (2010). הטמעת שינוי טכנולוגי: הגברת אינטראקטיביות מקוונת בכתבי ספר באמצעות מערכת משו"ב לניהול למידה. בתוך י' עשת-אלקלעי, א' כספי, ס' עדן, נ' גרי ו' יאיר (עורכים), האדם הלומד בעידן הטכנולוגי (עמ' 24-31). רעננה: האוניברסיטה הפתוחה-http://telem.pub.openu.ac.il/users/chais/2010/noon/3_1.pdf.
- סלומון, ג'. (2000). מקום המחשב בחינוך: בחינה נוספת. טכנולוגיה וחינוך בעידן המידע, פרק 8 (עמ' 162-177). חיפה: הוצאת זמורה-ביתן.
- שמיר-ענבל, ת. & קלי, י. (2009). הטמעת תרבות תקשוב בבית הספר. בתוך- האדם הלומד בעידן הטכנולוגי, כנס צ'ייס הרביעי למחקרי טכנולוגיית למידה. הוצ' האוניברסיטה הפתוחה.

אתר ההשתלמות

וובליוגרפיה

- אתר מנהל מדע וטכנולוגיה-
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/UNITS/MadaTech/ICTInEducation>
- עידן אשר, מהפכת המידע וניהול חינוכי ופדגוגיה במאה ה- 21
- אתר חקרשת, אוניברסיטת חיפה
- מידעמת מתקשבת, אורט
- סביבת למידה מקוונת – דר' אברום חתם